

Uwe Schnall: *Navigation der Wikinger* utkom 1975 och ingår i serien *Schriften des Deutschen Schiffahrtsmuseums*, Band 6, Bremerhaven, ISBN 3-7979-1871-2. Schnall baserar innehållet på en uppsats han skrev 1971 vid Filosofiska fakulteten vid Universitetet i Göttingen.

Uwe Schnall har i denna bok sammanställt flertalet fakta och teorier kring vikingarnas navigation och navigationskunskaper. Det mesta finns med även om det finns ett och annat att tycka om själva redovisningen. Och nog tycker man att han kunde använt ett mera aktuellt och relevant bildmaterial och det gäller såväl omslagsbild som illustrationer inne i texten.

Generellt om texten kan sägas att Schnall på ett olyckligt sätt lite väl mycket renodlar navigationen som sådan. Den hör ju dock samman med båtarna, seglen, klimatet m m och presentationen skulle ha vunnit på en bättre redovisning och sammanflätning av dessa företeelser.

I inledningskapitlet presenteras kortfattat själva färderna som bakgrund. Sedan följer ett kapitel om de skriftliga källorna och därefter beskrivs i två kapitel kustfärderna resp. havsfärderna.

Den litteratur Schnall använder sig av är tyvärr delvis en aning föråldrad redan 1975. Litteraturlistan borde ha fräschats upp och mer jämförande studier borde ha gjorts. Man skulle också önskat sig att Schnall varit lite mer kritisk mot sitt källmaterial. Samma gäller även vid nyttjandet av det isländska sagomaterialet, vars innehåll ej helt okritiskt bara kan föras över på vikingatiden.

Och visst finns det flera påståenden i boken som man gärna skulle vilja ifrågasätta och diskutera kring: som t ex att vikingarna förfogade över kunskaper som gav en säker navigation. Nog kunde de navigera alltid men hur säker navigationen var kan väl ändå diskuteras! Likaså tycker jag att vikten av erfarenhet och muntligt traderade seglingsbeskrivningar bättre kunde poängterats. Och nog är väl metoden med död räkning och latitudsegling att betrakta som en metod som går att nyttja reguljärt.

Boken är dock i sin helhet innehållsrik, intressant och givande och en utmärkt och uttömlig sammanställning att läsa för den som är intresserad av vikingatidens navigation, metoder och hjälpmedel.

Sibylla Haasum